

POROČILO O IZDELAVI OCEN TVEGANJ ZA NESREČE V REPUBLIKI SLOVENIJI

1 Uvod

Poročilo o izdelavi ocen tveganj za nesreče v Republiki Sloveniji za Evropsko komisijo vsebuje informacije o aktivnostih na področju ugotavljanja tveganj za nesreče v Republiki Sloveniji in povzetek pomembnih elementov ocen tveganj za nesreče, skladno z določili točke a 6. člena Sklepa št. 1313/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o mehanizmu Unije na področju Civilne zaščite (UL L št. 347 z dne 20. decembra 2013, str. 924) (v nadaljevanju: Sklep o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite). Poročilo je pripravilo Ministrstvo za obrambo, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje kot Državni koordinacijski organ za ocene tveganj za nesreče.

S poročilom se je seznanila tudi Medresorska delovna skupina za ocene tveganj za nesreče. Skupaj z Državno oceno tveganj za nesreče ga je s sklepom sprejela Vlada Republike Slovenije.

Naravne in druge nesreče nenehno ogrožajo človeštvo. Napredek in blaginja prinašata vse večjo ranljivost družbe kot celote, zato nesreče povzročajo čedalje večjo škodo in posledice. Tudi Evropska komisija namenja veliko pozornost aktivnostim, ki se nanašajo na vsebino in izdelavo ocen tveganj za nesreče. Evropska komisija je konec leta 2010 izdala smernice, ki vsebinsko in konceptualno urejajo ocenjevanje in prikazovanje tveganj na področju obvladovanja nesreč »Risk assessment and Mapping Guidelines for Disaster Management«, SEC (2010) 1626 final, z dne 21. decembra 2010 (v nadaljnjem besedilu: evropska smernica), po katerih naj bi države članice zbližale načine izdelave in vsebino ocen tveganj za nesreče. S tem je želela spodbuditi države članice, da bi delo na tem področju kljub različnim izhodiščem posameznih držav teklo bolj intenzivno in usklajeno, z uporabo podobnih metod in vsebin ocen tveganj za nesreče. Rezultati ocen tveganj za nesreče posameznih držav bi bili tako bolj primerljivi, kar bi omogočilo izdelati enotne preglede tveganj zaradi naravnih in drugih nesreč v evropskem prostoru.

Podlaga za izdelavo ocen tveganj za nesreče je Sklep o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite skupaj še z nekaterimi pomembnimi dokumenti. Sklep o mehanizmu na področju civilne zaščite, ki velja od 1. januarja 2014, med drugim v točki a 6. člena določa izdelavo ocen tveganj za nesreče in roke za poročanje Evropski komisiji.

1.1 Organizacijski okviri izdelave ocen tveganj za nesreče

V slovenski pravni red je ocenjevanje tveganj za nesreče prenešeno in urejeno z Uredbo o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite (Uradni list RS, št. 62/14, v nadaljnjem besedilu: uredba), ki je bila sprejeta avgusta leta 2014. Z uredbo je Vlada Republike Slovenije določila vrste in vsebine ocen tveganja za nesreče ter proces izdelave ocen tveganja za posamezne nesreče in Državne ocene tveganj za nesreče. V uredbi se

poleg vsebine in vrste ocen določa nosilce in njihovo odgovornost, postopke izdelave, metode in tehnike, ki so na voljo za izdelavo ocen tveganj za nesreče, način sprejemanja ter dopolnjevanja in spreminjanja ocen tveganj za nesreče, s poudarkom na vključevanju vsebin v zvezi s podnebnimi spremembami.

Uredba je določila 12 nesreč, za katere so bile leta 2015 na ravni države izdelane ocene tveganja za posamezne nesreče ter za njihovo izdelavo določila pristojne oziroma odgovorne nosilce. Pregled teh nesreč je v spodnji preglednici.

Preglednica 1: Pristojnost za izdelavo ocen tveganja za posamezne nesreče

OCENE TVEGANJA ZA POSAMEZNE NESREČE	Nosilci
Potres	ministrstvo, pristojno za okolje
Poplave	ministrstvo, pristojno za okolje
Nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi	ministrstvo, pristojno za zdravje
Posebno nevarne bolezni živali	ministrstvo, pristojno za kmetijstvo
Jedrska ali radiološka nesreča	ministrstvo, pristojno za okolje
Železniška nesreča	ministrstvo, pristojno za promet
Letalska nesreča	ministrstvo, pristojno za promet
Veliki požari v naravnem okolju	ministrstvo, pristojno za kmetijstvo
Terorizem	ministrstvo, pristojno za notranje zadeve
Suša	ministrstvo, pristojno za okolje
Žled	ministrstvo, pristojno za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
Nesreče z nevarnimi snovmi	ministrstvo, pristojno za okolje

Ocene tveganja za posamezne nesreče sestavljajo naslednje vsebine:

1. uvod;
2. opis metod in tehnik, uporabljenih pri izdelavi ocen tveganj za nesreče;
3. ugotavljanje tveganja za nesrečo (opis značilnosti nesreče, scenariji tveganja);
4. analize tveganja na podlagi posameznih scenarijev (vplivi na ljudi, gospodarski in okoljski vplivi in vplivi na kulturno dediščino, politični in družbeni vplivi, ocena stopnje zanesljivosti podatkov in verjetnosti rezultatov analiz tveganja);
5. ovrednotenje tveganja za nesreče (merila za ovrednotenje vplivov tveganja in verjetnosti za nesrečo, primerjava rezultatov analiz tveganja s temi merili, matrike tveganja za nesrečo, kategorizacija tveganja (geografska porazdelitev tveganja));
6. povzetek ocene tveganja;
7. zaključek;
8. razlago pojmov, kratic in krajšav;
9. vire;
10. Priloge;
11. evidenčni list sprememb, dopolnitev in posodobitev.

Prav tako so oziroma bodo morale biti v ocenah tveganja za posamezne nesreče, na katere posredno ali neposredno vplivajo podnebne spremembe, zlasti v analizo in ovrednotenje tveganja, vključene tudi vsebine, povezane s podnebnimi spremembami, z oceno tveganja

zaradi podnebnih sprememb in z akcijskim načrtom prilagajanja na podnebne spremembe. To vsebino vedno koordinira in zagotovi organ, pristojen za področje podnebnih sprememb.

V ocene tveganja za posamezne nesreče se lahko vključijo tudi predlogi preventivnih in drugih ukrepov za preprečevanje ali zmanjšanje možnosti za nastanek nesreče, predlogi za obvladovanje tveganja za nesreče, ukrepi za omilitev vplivov tveganja ter predlogi ukrepov za sistemsko ureditev obvladovanja tveganja na podlagi veljavnih politik, aktov in strateških dokumentov s področja obravnavanega tveganja ter druge vsebine, ki jih določajo posamezni predpisi, povezani s tveganji.

Z uredbo je predpisana tudi izdelava Državne ocene tveganj za nesreče, ki predstavlja povzetke in sintezo vsebin in ugotovitev iz ocen tveganja za posamezne nesreče in vsebuje:

1. uvod;
2. merila za ovrednotenje vplivov tveganja in verjetnosti za nesrečo;
3. povzetke in zaključke ocen tveganja za posamezne nesreče in primerjavo rezultatov analiz tveganja za nesrečo iz ocen tveganja za posamezne nesreče z merili tveganja, vključno z matrikami tveganja za posamezne nesreče;
4. skupno oceno tveganj za nesreče na podlagi rezultatov prejšnje točke, skupno matriko tveganj za nesreče, vključene v Državno oceno tveganj za nesreče;
5. pregled izbranih scenarijev posameznih tveganj in scenarijev več mogočih tveganj ter analiz teh tveganj;
6. pregled izbranih scenarijev, ki opredeljujejo potek več mogočih medsebojno neodvisnih nesreč na istem območju ter analiz teh tveganj;
7. zaključek;
8. razlago pojmov, kratic in krajšav;
9. vire;
10. priloge,
11. evidenčni list sprememb, dopolnitev in posodobitev.

V Državno oceno tveganj za nesreče so oziroma bodo vključene tudi vsebine iz naslova podnebnih sprememb, ki jih koordinira in zagotovi organ, pristojen za podnebne spremembe.

Prva verzija Državne ocene tveganj za nesreče je bila izdelana decembra 2015.

Uredba pri izdelavi ocen tveganja za posamezne nesreče določa tudi aktivno medsektorsko sodelovanje, vključevanje stroke in znanosti, sodelovanje javnosti, javnost sprejetih ocen tveganj za nesreče, usklajevanje določenih vsebin ocen tveganj za nesreče s sosednjimi državami, če se za to izkaže potreba itd. Gre za pristop, ki ga spodbuja tako evropska smernica kot Sklep o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite.

Nosilci so za izdelavo ocen tveganja za posamezne nesreče izbrali različne metode in tehnike. Večina nosilcev se je odločila za metode dobre prakse, za metodo zbiranja zamisli (»brainstorming«), pa tudi zgodovinsko metodo, študije primerov, metode predvidevanja, deskriptivno metodo, metode analiziranja in sinteze, komparativno metodo, teoretično metodo, induktivno metodo, deduktivno metodo, večkriterijske analize, tehniko indeksov tveganj, metodo PHA (Preliminary Hazard Analysis). Večinoma so to metode in tehnike iz standarda SIST/ISO/IEC 31010, ki ga omenja tudi evropska smernica.

Nosilci so pri izdelavi ocen tveganja za posamezne nesreče sodelovali z ministrstvi, predvsem pri izdelavi scenarijev tveganja in analiz tveganja. Nosilci so pri izdelavi ocen tveganja za posamezne nesreče uporabili tudi razpoložljive raziskave, študije in analize ter druge strokovne podlage o nesrečah in v izdelavo nekaterih ocen vključili tudi javne zavode ter strokovne in znanstvene ustanove. Večina nosilcev je izvedla tudi usklajevanje vsebine ocen tveganja za posamezne nesreče z javnostjo. Vključevanje javnosti je praviloma potekalo preko javne objave osnutkov ocen tveganja za posamezne nesreče na spletnih straneh pristojnih ministrstev, na katerega je zainteresirana javnost lahko podala morebitne pripombe in predloge. Ocene tveganja za posamezne nesreče in Državna ocena tveganj za nesreče so bile novembra 2015 javno predstavljene na posvetu v Izobraževalnem centru Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje Ministrstva za obrambo, kamor so bili vabljeni predvsem strokovna in druga zainteresirana javnost, ministrstva in lokalne skupnosti.

Vse ocene tveganj za nesreče so predstavljene na spletnih straneh ministrstev, ki so jih izdelala.

Ker ocene tveganja za posamezne nesreče izdelujejo različna ministrstva, je uredba, skladno z evropsko smernico, določila tudi ustanovitev Državnega koordinacijskega organa za ocene tveganj za nesreče v okviru Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje Ministrstva za obrambo. Njegove naloge so predvsem usmerjene v koordiniranje, pomoč in podporo ministrstvom pri izdelavi ocen tveganja za posamezne nesreče oziroma posameznih vsebin teh ocen, seznanjanje Vlade Republike Slovenije in Medresorske delovne skupine za ocene tveganj za nesreče z aktivnostmi in napredkom na področju izdelave ocen tveganj za nesreče, obdobjno poročanje Evropski komisiji skladno z obveznostmi iz Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite ter koordiniranje izdelave Državne ocene tveganj za nesreče. Pred in med izdelavo ocen tveganja za posamezne nesreče je bilo treba opredeliti okvire delovanja ter izdelati številne podporne dokumente in vsebine, potrebne za pripravo vsebin in izdelavo ocen tveganj za nesreče, pri čemer je državni koordinacijski organ imel pomembno vlogo.

Medresorska delovna skupina za ocene tveganj za nesreče je bila ustanovljena konec leta 2014. V njej so predstavniki vseh ministrstev. Njena naloga je zlasti seznanjanje z razmerami na področju izdelave ocen tveganj za nesreče ter skrb za zagotavljanje in usklajevanje izvajanja načrtovanih oziroma potrebnih aktivnosti v zvezi z izdelavo ocen tveganja za posamezne nesreče znotraj ministrstev.

Državni koordinacijski organ za ocene tveganj za nesreče je z aktivnostmi in realizacijo nalog na področju izdelave ocen tveganj za nesreče Medresorsko delovno skupino za oceno tveganj za nesreče in Vlado Republike Slovenije v letu 2015 seznanil trikrat. Vlada Republike Slovenije je v zvezi s tem sprejela določene dokumente in sklepe.

Izdelava ocen tveganja za posamezne nesreče v letu 2015 je potekala v času, ko na Ministrstvu za okolje in prostor potekajo aktivnosti za izdelavo ocen bodočih podnebnih sprememb (do leta 2050), o posledicah podnebnih sprememb in izdelave akcijskega načrta prilagajanja na podnebne spremembe, kar naj bi bilo dokončano leta 2016. Izsledki teh dokumentov bodo morali biti do konca leta 2016 upoštevani v ustreznih ocenah tveganj za nesreče. Tako bodo določene ocene tveganja za posamezne nesreče, pa tudi Državna ocena tveganj za nesreče, izjemoma v letu 2016 dopolnjene tudi s temi vsebinami. Podnebne spremembe so sicer v določeni meri že vključene v ocene tveganja za

posamezne nesreče in v Državno oceno tveganj za nesreče. Pri tistih ocenah tveganja za posamezne nesreče, na katere podnebne spremembe že pomembno vplivajo (npr. suša, poplave in veliki požari v naravnem okolju), so prek scenarijev tveganja, ki povzemajo resnične nesreče zadnjih dveh ali treh desetletij, podnebne spremembe zadnjih desetletij že vključene.

Po letu 2015 bodo s spremembami in dopolnitvami uredbe določeni tako dodatne ocene tveganja za posamezne nesreče kot nosilci, odgovorni za njihovo izdelavo. Poleg tega naj bi že izdelane ocene tveganja za posamezne nesreče dopolnjevali vsakih pet let, kar pomeni, da bodo ocene tveganja za posamezne nesreče, prvič izdelane leta 2015, spremenjene oziroma dopolnjene najpozneje leta 2020. Državna ocena tveganj za nesreče naj bi se dopolnjevala vsaka tri leta, torej prvič predvidoma leta 2018. Dopolnitve bodo obsegale predvsem vključevanje izsledkov ocen tveganja za posamezne nesreče, ki bodo izdelane po letu 2015 ter pozneje tudi dopolnitve že obstoječih ocen tveganja za posamezne nesreče, prvič izdelanih leta 2015.

2 Merila za ovrednotenje vplivov in verjetnosti za nesrečo in matrike tveganja za nesrečo

2.1 Merila za ovrednotenje vplivov in verjetnosti za nesrečo

Med najpomembnejše naloge, ki jih je bilo treba izvesti pred izdelavo ocen tveganja za posamezne nesreče, spada oblikovanje meril za ovrednotenje vplivov in verjetnosti za nesrečo, s katerimi je mogoče primerjati vplive različnih nesreč in njihovo verjetnost oziroma pogostost. Vplivi nesreč so razdeljeni na vplive na ljudi, gospodarske in okoljske vplive in vplive na kulturno dediščino ter politične in družbene vplive. Merila za ovrednotenje vplivov in verjetnosti za nesrečo so bila spomladi leta 2015 usklajena in sprejeta na delovnih sestankih Državnega koordinacijskega organa za ocene tveganj za nesreče z ministrstvi, ki so izdelovala ocene tveganja za posamezne nesreče oziroma sodelovala pri izdelavi. Ker so merila za ovrednotenje vplivov tveganja in verjetnosti za nesrečo enotna za vsa tveganja, tako ni omogočena le primerjava rezultatov analiz več scenarijev tveganja v okviru enega tveganja, temveč tudi primerjava vplivov oziroma posledic in verjetnosti za nesrečo posameznega tveganja z drugimi tveganji. Merila za ovrednotenje vplivov in verjetnosti za nesrečo so oblikovana v pet stopenj, pri čemer je po stopnjah vpliv oziroma verjetnost:

- 1 – zelo majhna,
- 2 – majhna,
- 3 – srednja,
- 4 – velika,
- 5 – zelo velika.

2.1.1 Merila za ovrednotenje vplivov na ljudi

Vplivi na ljudi so v odvisnosti od vrste tveganja predvsem število smrtnih žrtev, število ranjenih ali bolnih, število trajno evakuiranih, število ljudi, ki živijo in delajo na območjih, ki jih

je prizadela nesreča, in drugo (npr. vplivi na ranljive skupine prebivalstva, kot so otroci, starejši, socialno ogroženi). Za nesreče z morebitnimi dolgotrajnimi vplivi (kot so npr. nesreče z nevarnimi snovmi, jedrske ali radiološke nesreče), se ti vplivi lahko uporabijo oziroma določijo z oceno smrtnih žrtev in ranjenih ali bolnih ljudi v obdobju 10 let po nesreči. Merila za ovrednotenje vplivov tveganja na ljudi so izražena v številu mrtvih, ranjenih ali bolnih in trajno evakuiranih ljudi.

Preglednica 2: Merila za ovrednotenje vplivov na ljudi

Merila za ovrednotenje vplivov tveganja na ljudi	1	2	3	4	5
število mrtvih	do 5	5–10	10–50	50–200	nad 200
število mrtvih (10 let)*	do 5	5–10	10–50	50–100	nad 100
število ranjenih ali bolnih**	do 10	10–50	50–200	200–1000	nad 1000
število ranjenih ali bolnih (10 let)*	do 10	10–50	50–200	200–500	nad 500
število evakuiranih (trajni ukrep)	do 20	20–50	50–200	200–500	nad 500

*Za nesreče z morebitnimi dolgotrajnimi učinki (npr. do 10 let), kot so npr. nesreče z nevarnimi snovmi, jedrske ali radiološke nesreče, se dolgoročne vrednosti za mrtve in ranjene ali bolne ljudi (10 let), če je treba, določijo posebej oziroma upoštevajo, kot je navedeno zgoraj.

** Med ranjene ali bolne ljudi spadajo tudi obsevani, kontaminirani ali zastrupljeni ljudje.

Pri številu mrtvih in ranjenih se upoštevajo tudi morebitni mrtvi in poškodovani pripadniki sil za zaščito, reševanje in pomoč na intervencijah zaščite, reševanja in pomoči, ter število policistov, vojakov Slovenske vojske in intervencijskih ekip raznih služb (službe nujne medicinske pomoči, ekipe elektropodjetij, komunalnih podjetij ipd.), ki so umrli ali so se poškodovali pri izvajanju nujnih ukrepov iz svojih pristojnosti in pri začetnih sanacijskih aktivnostih, vendar najdlje eno leto po nesreči. Za uvrstitev v matrike tveganja se upošteva vrednost, ki doseže najvišjo stopnjo vpliva glede na merila za ovrednotenje vplivov na ljudi.

2.1.2 Merila za ovrednotenje gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov na kulturno dediščino

Med gospodarske in okoljske vplive in vplive na kulturno dediščino v odvisnosti od tveganja lahko spadajo vplivi kot so število, posledice in višina škode na objektih in v njih, stroški delovanja ministrstev ter organov, ki dejavnosti iz svojih pristojnosti izvajajo v zaostrenih razmerah, obseg in višina škode na kmetijskih in gozdnih površinah, na objektih/območjih kulturne dediščine, stroški omejitve uporabe hrane ter dolgoročni stroški v verigi preskrbe s hrano, obseg in višina škode na vodnih telesih, število poškodovanih ali uničenih prometnih sredstev in škoda, ki pri tem nastane, število, škoda in stroški zaradi mrtvih ali poškodovanih oziroma obolelih domačih ali prostoživečih živali ter živali, ki jih je treba usmrtiti ali zdraviti, stroški za zdravljenje oziroma zdravstveno oskrbo ljudi, škoda zaradi prekinitve gospodarske dejavnosti, socialni in drugi podobni stroški, stroški intervencij ter morebitne mednarodne pomoči, stroški celovite dolgoročne obnove (sanacije) objektov in opreme, kmetijskih in gozdnih površin ter objektov/območjih kulturne dediščine, vodnih teles, okoljske obnove in druge okoljske škode ter dodatno oziroma po potrebi (kar se ne upošteva pri izračunu škode

in stroškov) še obseg prizadetega območja (v kvadratnih kilometrih in odstotkih površine države), višina zavarovalniških izplačil zaradi nesreče, zmanjšanje BDP, zmanjšanje tujega turističnega obiska ter povečanje brezposelnosti zaradi nesreče.

Merila za ovrednotenje gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov na kulturno dediščino se izražajo z višino stroškov in škode, ki jo povzroči določeno tveganje. Meja vpliva tveganja med drugim in tretjim razredom od petih je postavljena na 0,6 odstotka BDP. Iz tega so izpeljane mejne vrednosti za preostale razrede. Ta izhodiščna vrednost se v precejšnji meri navezuje na vrednost 0,6 odstotka bruto nacionalnega dohodka (BND). Če škoda zaradi neke nesreče namreč preseže vrednost 0,6 odstotka BND, lahko država Evropsko unijo zaprosi za nepovratna finančna sredstva. V Republiki Sloveniji sta vrednosti BND in BDP zelo podobni (BND je malo nižji), zato smo pri merilih za ovrednotenje vplivov tveganja za nesrečo uporabili BDP. Višina slovenskega BDP leta 2014 je bila približno 36,2 milijarde evrov, vrednost 0,6 odstotka BDP pa je zaokroženo 220 milijonov evrov. Te vrednosti se bodo glede na gibanje rasti BDP vsako leto nekoliko spreminjale.

Preglednica 3: Merila za ovrednotenje gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov na kulturno dediščino

1	2	3	4	5
Do 0,3 % BDP	0,3 % do 0,6 % BDP	0,6 % do 1,2 % BDP	1,2 % do 2,4 % BDP	nad 2,4 % BDP
do 100 milijonov evrov	100–220 milijonov evrov	220–440 milijonov evrov	440–880 milijonov evrov	več kot 880 milijonov evrov

2.1.3 Merila za ovrednotenje političnih in družbenih vplivov

Politični in družbeni vplivi lahko v odvisnosti od tveganja vsebujejo kategorije, kot so vplivi na delovanje državnih organov, vplivi nedelovanja pomembnih infrastrukturnih sistemov na vsakodnevno življenje, psihosocialni vplivi, notranjepolitična stabilnost ter vpliv na javni red in mir, finančna stabilnost in zunanjepolitična oziroma mednarodna stabilnost. Merila za ovrednotenje političnih in družbenih vplivov so pretežno polkvalitativna. Za razliko od prejšnjih dveh skupin vplivov, za kateri so bili na razpolago pretežno konkretni podatki oziroma številke, gre pri tej skupini vplivov bolj za ocenjevanje velikostnega reda obravnavanih vplivov. Končna vrednost oziroma stopnja političnih in družbenih vplivov se določi tako, da se seštejejo končne vrednosti oziroma stopnje vseh skupin političnih in družbenih vplivov in se delijo s številom skupin vplivov, torej praviloma s 6. Neocenjenih skupin političnih in družbenih vplivov se pri tem ne upošteva.

2.1.3.1 Merila za ovrednotenje vpliva na delovanje državnih organov

Merila za ovrednotenje vpliva na delovanje državnih organov so v preglednicah 4 in 5.

Preglednica 4: Možnost opravljanja nalog iz pristojnosti državnih organov (vlada, ministrstva, organi v sestavi, upravne enote) na prizadetem območju

Trajanje	Omejena	Zelo okrnjena	Onemogočena
do 2 dni	1	1	2
do 7 dni	1	1	2
do 15 dni	2	2	3
do 30 dni	2	3	4
več kot 30 dni	3	4	5

Preglednica 5: Število ljudi, za katere je s strani državnih organov fizično ali funkcionalno ovirano ali moteno izvajanje storitev

Število ljudi/ trajanje	Do 500	Od 500 do 5000	Od 5000 do 50.000	Več kot 50.000
do 2 dni	1	1	1	2
do 7 dni	1	2	2	3
do 15 dni	2	3	3	4
do 30 dni	3	4	4	5
več kot 30 dni	4	5	5	5

Končna stopnja ali vrednost vpliva na delovanje državnih organov se določi tako, da se vsota posameznih vrednosti iz obeh preglednic 4 in 5 deli s številom upoštevanih vplivov. Vrednost je lahko bodisi celo bodisi decimalno število.

2.1.3.2 Merila za ovrednotenje vpliva na delovanje pomembnih infrastrukturnih sistemov

Merila za ovrednotenje vpliva na delovanje pomembnih infrastrukturnih sistemov so v preglednicah 6 in 7.

Preglednica 6: Pomanjkanje ali otežen dostop do pitne vode, hrane in energentov (elektrika, ogrevanje, gorivo)

Število ljudi/ trajanje	Do 500	Od 500 do 5000	Od 5000 do 50.000	Več kot 50.000
do 2 dni	1	1	1	2
do 7 dni	1	2	2	3
do 15 dni	2	3	3	4
do 30 dni	3	4	4	5
več kot 30 dni	4	5	5	5

Upošteva se vpliv, ki povzroči največje posledice in traja najdlje. Če ima več vsebin enako stopnjo vpliva, se upošteva vpliv, zaradi katerega je prizadetih največ ljudi. Če je najmanj v dveh primerih prizadeto enako število ljudi, se upošteva tisti, ki traja dlje.

Preglednica 7: Zelo okrnjeni ali onemogočeni uporaba interneta in telekomunikacijskih sistemov, prihod na delovna mesta in v vzgojno-izobraževalne ustanove, uporaba javnih storitev (dostop do medijev, zdravstvene storitve, bančne storitve itn.), uporaba javnega prometa, oskrba oziroma nakup življenjskih potrebščin

Število ljudi/ trajanje	Do 500	Od 500 do 5000	Od 5000 do 50.000	Več kot 50.000
do 2 dni	1	1	1	2
do 7 dni	1	2	2	3
do 15 dni	2	3	3	4
do 30 dni	3	4	4	5
več kot 30 dni	4	5	5	5

Upošteva se vpliv, ki povzroči največje posledice in traja najdlje. Če ima več vsebin enako stopnjo vpliva, se upošteva tista, zaradi katere je prizadetih največ ljudi. Če je najmanj v dveh primerih prizadeto enako število ljudi, se upošteva tisti, ki traja dlje.

Končna stopnja oziroma vrednost vpliva na delovanje pomembnih infrastrukturnih sistemov se določi tako, da se vsota vrednosti iz prejšnjih dveh preglednic deli s številom upoštevanih vplivov. Vrednost te skupine vplivov je bodisi celo bodisi decimalno število.

2.1.3.3 Merila za ovrednotenje psihosocialnih vplivov

Merila za ovrednotenje psihosocialnih vplivov so v preglednicah 8, 9 in 10.

Preglednica 8: Število ljudi, pri katerih nesreča povzroči nenavadno ali neželjeno obnašanje (behavioural reactions), kot je izogibanje obiskovanju šol, vrtcev, zavestna odsotnost z dela, zavestno izogibanje javnemu prevozu, težnje po preselitvi, neracionalne finančne operacije (množični dvigi gotovine itn.), kopičenje in prisvajanje zalog življenjskih potrebščin ipd.

Število ljudi/ trajanje	Do 500	Od 500 do 5000	Od 5000 do 50.000	Nad 50.000
do 2 dni	1	1	1	2
do 7 dni	1	2	2	3
do 15 dni	2	3	3	4
do 30 dni	3	4	4	5
več kot 30 dni	4	5	5	5

Upošteva se vpliv, ki povzroči največje posledice in traja najdlje. Če ima več vsebin enako stopnjo vpliva, se upošteva tista, pri kateri je prizadetih največ ljudi in nato tista, ki traja najdlje.

Preglednica 9: Socialni vplivi

Vrste socialnih vplivov	Stopnja vpliva
Vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino.	se ne ocenjuje (NO)
Majhen/nepomemben vpliv.	1
Revnejši sloji prebivalstva se znajdejo v hudi socialni stiski, poveča se število prošenj za izredno denarno socialno pomoč.	2
Posledice nesreče občuti tudi srednji sloj prebivalstva, to se kaže v povečanem številu vlog za izredno denarno socialno pomoč.	3
Posledice nesreče občuti večina prebivalstva, kar se kaže v velikem povečanju števila vlog za socialno pomoč.	4
Posledice občutijo vsi prebivalci, kar se kaže predvsem z novimi	

Vrste socialnih vplivov	Stopnja vpliva
vlogami za socialno pomoč ter ponovnimi vlogami za dodelitev pomoči.	5

Preglednica 10: Psihološki vplivi

Vrste psiholoških vplivov	Stopnja vpliva
Vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino.	se ne ocenjuje (NO)
Majhen/nepomemben vpliv.	1
Pojavljajo se posamezni primeri strahu med prebivalci zaradi nepoznavanja vzrokov in značilnosti nesreče ter njenih posledic.	2
Povečan je pojav strahu med prebivalci, predvsem pred novo nesrečo in njenimi posledicami.	3
Med prebivalci vlada strah za obstanek, zaupanje v pristojne organe, povezane z odzivom ter odpravljanjem posledic nesreče, upade, povečuje se želja po preselitvi.	4
Zaradi negativnih dogodkov ali posledic nesreče je večina ljudi izgubila zaupanje v to, da bi se življenje na prizadetem območju lahko vrnilo v normalne okvire, pojavlja se množično preseljevanje.	5

Končna stopnja oziroma vrednost psihosocialnih vplivov se določi tako, da se vsota vrednosti v preglednicah 8, 9 in 10 deli s številom upoštevanih vplivov. Vrednost te skupine vplivov je bodisi celo bodisi decimalno število.

2.1.3.4 Merila za ovrednotenje vplivov na notranjepolitično stabilnost

Preglednica 11: Vpliv na notranjepolitično stabilnost in javni red in mir

Vrste vplivov	Stopnja vpliva
Vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino.	se ne ocenjuje (NO)
Majhen/nepomemben vpliv.	1
Pojavljajo se posamezni primeri javnega izražanja nestrinjanja z ukrepanjem pristojnih institucij ali posamezne motnje delovanja političnih institucij (vlada, parlament itn.) ter posamezni pojavi sovražnih kampanj.	2
Znani so posamezni primeri kršitev javnega reda in miru ter kaznivih dejanj zaradi nesreče in izražanje občutka strahu za svojo varnost in premoženje; posamezniki ali skupine skušajo omajati notranjepolitične razmere, zmanjšano je zaupanje v delovanje političnih inštitucij.	3
Povečano je število kršitev javnega reda in miru ter organiziranih kaznivih dejanj, povečan je tudi strah med prebivalstvom; politične stranke in druge interesne skupine skušajo spodkopati notranjepolitično stabilnost ter pridobiti politične koristi z »vsiljevanjem« svojih programov za izboljšanje razmer, zmanjšano je zaupanje v delovanje državnih inštitucij.	4
Kršitve javnega reda in miru, vključno z nasilnimi demonstracijami, so množične, veliko več je kaznivih dejanj, notranja varnost države je ogrožena. Notranjepolitična stabilnost države je spodkopana, temeljne ustavno zagotovljene pravice in vrednote so ogrožene in razvrednotene.	5

2.1.3.5 Merila za ovrednotenje vplivov na finančno stabilnost

Merila za ovrednotenje vplivov na finančno stabilnost so v preglednicah 12, 13 in 14.

Preglednica 12: Vpliv na plačilno sposobnost pravnih in fizičnih oseb zaradi nedelovanja plačilnega prometa

Vrednost izpada	Izpad poravnave plačil v vrednosti, <u>manjši kot 10 %</u> načrtovane vrednosti plačilnega prometa v obdobju trajanja motenj	Izpad poravnave plačil v vrednosti, <u>med 10 % in 20 %</u> načrtovane vrednosti plačilnega prometa v obdobju trajanja motenj	Izpad poravnave plačil v vrednosti <u>med 20 % in 50 %</u> načrtovane vrednosti plačilnega prometa v obdobju trajanja motenj	Izpad poravnave plačil v vrednosti <u>med 50 % in 80 %</u> načrtovane vrednosti plačilnega prometa v obdobju trajanja motenj	Izpad poravnave plačil v vrednosti, <u>večji kot 80 %</u> načrtovane vrednosti plačilnega prometa v obdobju trajanja motenj
Trajanje izpada					
Ni vpliva, ker vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino.	se ne ocenjuje (NO)	se ne ocenjuje (NO)	se ne ocenjuje (NO)	se ne ocenjuje (NO)	se ne ocenjuje (NO)
Motnje v plačilnem prometu, ki trajajo do 2 uri.	1	1	2	3	3
Motnje v plačilnem prometu, ki trajajo do 4 ure.	1	2	2	3	4
Motnje v plačilnem prometu, ki trajajo do 8 ur.	2	3	3	4	4
Motnje v plačilnem prometu, ki trajajo ves poslovni dan, ali motnje, ki do konca poslovnega dne niso odpravljene.*	3	4	4	5	5
Motnje v plačilnem prometu, ki trajajo več kot en poslovni dan.	4	5	5	5	5

* Motnje ob koncu poslovnega dne, tudi če je obdobje motenj kratko, lahko povzročijo enodnevni zamik poravnave plačil.

Preglednica 13: Vpliv na plačilno sposobnost pravnih in fizičnih oseb zaradi pomanjkanja gotovine

Število prizadetih oseb/trajanje	Do 5000	Do 50.000	Več kot 50.000
do 2 dni	1	2	3
od 2 do 7 dni	2	3	4
več kot 7 dni	3	4	5

Legenda:

- 1 – Ni nobenega vpliva oziroma je majhen.
- 2 – Gotovina je pravnim in fizičnim osebam težje dostopna v njihovem kraju.
- 3 – Gotovina je pravnim in fizičnim osebam dostopna v sosednjih krajih.
- 4 – Gotovina je pravnim in fizičnim osebam dostopna v večjih mestih oziroma posameznih krajih.
- 5 – Gotovina ni dostopna.

Preglednica 14: Spremembe rasti BDP zaradi posledic nesreče v letu nesreče ali naslednjem letu

Sprememba rasti BDP	Stopnja vpliva
ni vpliva, ker vplivi nesreče ne posegajo v vsebino/brez posledic	se ne ocenjuje (NO)
od 0 do –0,5 odstotne točke	1
do –1 odstotne točke	2
do –1,5 odstotne točke	3
do –2 odstotni točki	4
več kot –2 odstotni točki	5

Končna stopnja vpliva na finančno stabilnost se določi tako, da se vsota posameznih vrednosti v preglednicah 12, 13 in 14 deli s številom upoštevanih vplivov. Vrednost te skupine vplivov je bodisi celo bodisi decimalno število.

2.1.3.6 Merila za ovrednotenje vplivov na zunanje-politično oziroma mednarodno stabilnost

Merila za ovrednotenje vplivov na zunanje-politično oziroma mednarodno stabilnost prikazuje preglednica 15.

Preglednica 15: Zunanje-politični (mednarodni) vpliv

Vrsta zunanje-političnega oziroma mednarodnega vpliva	Stopnja vpliva
Vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino.	se ne ocenjuje (NO)
Majhen/nepomemben vpliv.	1
Ni nobenega večjega neposrednega vpliva na mednarodni položaj države, ki bi bil zaznan. Posamezne tuje države spremljajo dogajanje v Republiki Sloveniji.	2
Posamezne (sosednje) države in nekatere regionalne ter mednarodne organizacije se po diplomatski poti odzivajo na dogodek z izražanjem podpore ali zaskrbljenosti zaradi razmer.	3
Del mednarodne skupnosti (države, mednarodne organizacije) se odziva na dogodek z izražanjem močne podpore ali zaskrbljenosti zaradi razmer. Republika Slovenija je deležna mednarodne pomoči, predvsem v opremljenosti in človeških virih. Kljub mednarodni pomoči je še vedno stabilna država. Tuja diplomatsko-konzularna predstavništva v Republiki Sloveniji svojim državljanom odsvetujejo potovanja na nekatera območja v državi.	4
Večji del mednarodne skupnosti se intenzivno odziva na dogodke v državi, saj dogodki močno vplivajo na varnost drugih držav. Republika Slovenija je deležna večje mednarodne pomoči (oprema, denar, človeški viri). Za normalno delovanje celotnega sistema Republika Slovenija nujno potrebuje pomoč. Tuja diplomatsko-konzularna predstavništva svojim državljanom odsvetujejo potovanja v Republiko Slovenijo in zaradi razmer zmanjšujejo ali povečujejo število osebja v predstavništvih. Mednarodni dogodki, katerih glavna tema je položaj oziroma razmere v Republiki Sloveniji.	5

2.1.3.7 Končna vrednost oziroma stopnja političnih in družbenih vplivov

Končna vrednost oziroma stopnja političnih in družbenih vplivov se določi tako, da se seštejejo končne vrednosti oziroma stopnje vseh skupin političnih in družbenih vplivov in se delijo s številom skupin vplivov, torej praviloma s 6. Če neka skupina političnih in družbenih vplivov ni bila ocenjena, ker vplivi nesreče ne posegajo v ocenjevalno vsebino, se pri končnem izračunu ne upošteva. Prav tako se ne upoštevajo vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni. Končna izračunana vrednost političnih in družbenih vplivov je lahko tudi decimalno število. V tem primeru se vrednost zaokroži na celo število, ki predstavlja končno stopnjo političnih in družbenih vplivov.

2.1.4 Merila za ovrednotenje verjetnosti za nesrečo

Verjetnost za nesrečo je lahko opredeljena bodisi numerično oziroma odstotkovno bodisi opisno, kar je razvidno iz naslednje preglednice.

Preglednica 16: Merila za ovrednotenje verjetnosti za nesrečo

1	2	3	4	5
enkrat na več kot 250 let (letna verjetnost do 0,4 %)	enkrat na 100 do 250 let (letna verjetnost od 0,4 do 1 %)	enkrat na 25 do 100 let (letna verjetnost od 1 do 4 %)	enkrat na 5 do 25 let (letna verjetnost od 4 do 20 %)	enkrat ali večkrat na 5 let (letna verjetnost nad 20 %)
ni skoraj nobene nevarnosti (grožnje)	mogoča, vendar malo verjetna nevarnost (grožnja)	mogoča nevarnost (grožnja)	splošna nevarnost (grožnja)	posebna in takojšnja (trajna) nevarnost (grožnja)

Opisna razlaga se uporablja predvsem za nesreče, ki nimajo nekega naravnega cikla pojavljanja oziroma za namerna dejanja, ki jih je glede na posebnosti pojavljanja nemogoče napovedati (npr. terorizem). Za druge nesreče se upoštevajo v zgornjem delu preglednice navedena časovna obdobja.

3 Povzetek pomembnih elementov Državne ocene tveganj za nesreče

Državna ocena tveganj za nesreče poleg povzetkov ocen tveganja za posamezne nesreče med drugim vsebuje tudi sintezo in primerjavo vseh v ocenah tveganja za posamezne nesreče obravnavanih tveganj z enotnimi merili za ovrednotenje vplivov in verjetnosti za nesrečo. Upoštevane so vse ocene tveganja za posamezne nesreče, izdelane v letu 2015 oziroma vse nesreče, ki so vključene v Državno oceno tveganj za nesreče.

Nesreče, vključene v Državno oceno tveganj za nesreče, se po svojih značilnostih in posledicah med seboj precej razlikujejo. Nekatere trajajo kratek čas, druge dlje ali pa odprava njihovih posledic traja zelo dolgo. Nekatere nesreče zajamejo razmeroma zelo majhno območje, druge zajamejo večja območja države, lahko tudi celotno državo in širše. Iz tega lahko izhajajo tudi večje razlike med posameznimi vplivi nesreč. Nesreče, ki zajamejo razmeroma majhna območja, običajno povzročijo manjše vplive kot nesreče ki zajamejo večja območja, zlasti to velja za gospodarske in okoljske vplive in vplive na kulturno dediščino ter politične in družbene vplive. Nekatere nesreče so dobro napovedljive ali pa imamo z njimi že dovolj izkušenj, tako v poznavanju kot napovedovanju in odzivu, zato tudi ob intenzivnejših dogodkih praviloma ni veliko žrtev, kljub silovitosti pojava (npr. poplave). Nekaterih nesreč, to npr, velja za potres, se ne da napovedati, lahko pa se obseg posledic, zlasti gospodarskih in okoljskih ter vplivov na kulturno dediščino ter vplivov na ljudi, ob morebitnem potresu in intenzitete VII ali višje stopnje EMS, z ustreznimi ukrepi precej zmanjša. Nekatere nesreče imajo glede na scenarije tveganja vsestranske vplive (npr. jedrska nesreča, potres), druge imajo praviloma izrazito samo posamezne skupine vplivov, npr. vpliv na ljudi (npr. terorizem, letalska nesreča, železniška nesreča, nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi) ali pa so določeni vplivi neznatni oziroma jih sploh ni (tak primer je suša, ki ima zaznaven vpliv samo na gospodarske in okoljske vplive in vplive na kulturno dediščino, pa še to skoraj samo na kmetijskih površinah).

Pri izdelavi 12 ocen tveganja za posamezne nesreče je bilo narejenih 37 scenarijev tveganja. Polovica ocen tveganja za posamezne nesreče (šest) vsebuje po tri scenarije tveganja (ocene tveganja za potres, sušo, posebno nevarne bolezni živali, nesreče z nevarnimi snovmi, velike požare v naravnem okolju, žled), štiri po dva scenarija tveganja (ocene tveganja za poplave, terorizem, letalsko nesrečo in železniško nesrečo, ena ocena pa samo enega (ocena tveganja za nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi). Za Oceno tveganja za jedrsko in radiološko nesrečo pa je bilo pripravljenih skupaj 10 splošnih scenarijev tveganja. V Oceni tveganja za posebno nevarne bolezni živali dva scenarija tveganja določata prehod bolezni živali prek državne meje (prodaja in prevoz bolnih živali iz oddaljene države v Republiki Sloveniji, izbruh bolezni v sosednji državi blizu državne meje), prav tako to velja za enega od resničnih scenarijev tveganja za velik požar v naravnem okolju (požar se razširi iz Italije na ozemlje Republike Slovenije). Jedrska nesreča v Nuklearni elektrarni Krško, ki je opredeljena kot reprezentativni scenarij tveganja za jedrsko nesrečo, bi posledice verjetno povzročila tudi izven ozemlja Republike Slovenije.

V naslednji preglednici so predstavljeni reprezentativni scenariji tveganja za vseh dvanajst nesreč.

Preglednica 17: Reprezentativni scenariji tveganja

OCENE TVEGANJA ZA POSAMEZNE NESREČE	Reprezentativni scenarij tveganja
Potres	Potres intenzitete VII–VIII EMS v osrednjem delu države (Ljubljana)
Poplave	Poplave s povratno dobo od 10 do 500 let na podlagi poplavnih dogodkov v letih 1990 in 2012
Nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi	Pandemija gripe
Posebno nevarne bolezni živali	Pojav slinavke in parkljevke v severovzhodnem delu države
Jedrska ali radiološka nesreča	Nesreča v Nuklearni elektrarni Krško Nesreča z radioaktivnimi viri
Železniška nesreča	Trčenje potniškega in tovornega vlaka na železniški postaji na Jesenicah, avgust 2011
Letalska nesreča	Letalska nesreča v naseljenem kraju (Ljubljana)
Veliki požari v naravnem okolju	Požar Šumka – Železna vrata – Trstelj, julij 2006
Terorizem	obstaja*
Suša	Suša v letih 2003 in 2013
Žled	Žled februarja 2014
Nesreče z nevarnimi snovmi	Nesreča z utekočinjenim naftnim plinom

* Ocena tveganja za terorizem ima oznako tajnosti interno, zato podrobnosti o reprezentativnem scenariju tveganja za terorizem niso objavljene.

Vsi scenariji tveganja za žled, velike požare v naravnem okolju, dva scenarija tveganja za sušo ter reprezentativni scenarij tveganja za železniško nesrečo povzemajo resnične dogodke zadnjih desetletij. Scenariji tveganja za druge nesreče (poplave, nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi, posebno nevarne bolezni živali, jedrska nesreča, radiološka nesreča, terorizem, letalska nesreča, nesreče z nevarnimi snovmi, en scenarij tveganja železniško nesrečo in sušo) temeljijo na nesrečah, ki so resnične oziroma mogoče. V nekaterih scenarijih tveganja so v celoti obravnavani resnični dogodki, preko analiz tveganja izražene posledice pa so bodisi resnične (npr. pri dveh scenarijih tveganja za sušo), mogoče (npr. vsi trije scenariji tveganja za potres), bodisi resnične in mogoče (vsi scenariji tveganja za velike požare v naravnem okolju, dva scenarija tveganja za žled, oba scenarija tveganja za poplave). Posebej je treba omeniti potres, zlasti reprezentativni scenarij tveganja zanj. Resničnih posledic potresa, kakršen se je na območju, ki ga obravnava ta scenarij tveganja, že zgodil (leta 1895), ni mogoče »prenesti« v današnje razmere. Nekateri scenariji tveganja, pa tudi pripadajoče analize tveganja, so v celoti hipotetične (npr. oba scenarija tveganja za terorizem, vsi scenariji tveganja za radiološko nesrečo in jedrsko nesrečo, en scenarij tveganja za železniško nesrečo in sušo itn.).

Iz analiz tveganja reprezentativnih scenarijev tveganja pridobljeni podatki o posledicah so zbrani v naslednjih treh pregledicah.

Preglednica 18: Posledice reprezentativnih scenarijev tveganja - vplivi na ljudi

Nesreča	Število mrtvih	Število ranjenih	Število trajno evakuiranih	Stopnja vplivov	Verjetnost	Stopnja tveganja
Potres	60	600	5188	5	2	3 (velika)
Poplave	20 do 50	več kot 200		4	3	4 (zelo velika)
Nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi	1850	500.000	0	5	3	4 (zelo velika)
Posebno nevarne bolezni živali	/	/	/	/	/	/
Jedrska nesreča	do 1000	do nekaj tisoč	do 100.000	5	1	3 (srednja)
Radiološka nesreča	do 1	do nekaj	0	1	3	1 (majhna)
Železniška nesreča	0	33	0	2	4	2 (srednja)
Letalska nesreča	166	0		4	3	4 (zelo velika)
Veliki požari v naravnem okolju	do 7	do 40	0	2	5	2 (srednja)
Terorizem	50	300	0	4	3	4 (zelo velika)
Suša	/	/	/	/	/	/
Žled	13	168	0	3	2	3 (velika)
Nesreče z nevarnimi snovmi	do 5	do 200	0	3	1	2 (srednja)

Odebeljena vrednost predstavlja reprezentativno vrednost za vplive na ljudi in vrednost, upoštevano v matrikah tveganja za vplive na ljudi

Najhuše posledice z vidika vplivov na ljudi bi verjetno povzročila huda jedrska nesreča v Nuklearni elektrarni Krško. Najhujši učinki bi bili v širši okolici elektrarne, lahko bi umrlo do 1000 ljudi, ranjenih (oziroma v tem primeru predvsem izpostavljenih radioaktivnem sevanju) pa bi bilo lahko tudi več tisoč ljudi. Trajno bi bilo treba preseliti od 40.000 do 100.000 ljudi. Zelo hude bi bile posledice tudi pri pandemiji gripe, ki predstavlja nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi. Umrlo bi lahko okoli 1850 ljudi, zbolelo pa bi jih pol milijona ali več (morda celo do 45 odstotkov prebivalcev). Tudi potres v osrednjem delu države, zaradi katerega bi se razmere iz običajnih v kaotične spremenile v samo nekaj sekundah, bi glede na izsledke povzročil hude posledice: 60 mrtvih, 600 ranjenih, trajno pa bi bilo treba preseliti več kot 5000 ljudi. Še nekaj nesreč je, kjer bi bili vplivi nesreče na ljudi lahko veliki: letalska nesreča (padec letala na mesto), poplave in teroristični napad. Na drugi strani pa je tudi nekaj nesreč, ki glede na reprezentativni scenarij tveganja ne bi povzročili nikakršnega vpliva na ljudi (suša, posebno nevarne bolezni živali). Glede na verjetnost sta najbolj problematični nesreči veliki požari v naravnem okolju in železniška nesreča, najmanj pa jedrska nesreča in nesreče z nevarnimi snovmi. Če upoštevamo vplive

na ljudi in verjetnost, največje – zelo veliko tveganje pomenijo nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi (pandemija gripe), letalska nesreča in teroristični napad, velik vpliv pa bi povzročile nesreče kot so potres, žled in poplave. Manj problematične s tega vidika so jedrska nesreča, nesreče z nevarnimi snovmi, železniška nesreča, veliki požari v naravnem okolju in radiološka nesreča.

Gospodarski in okoljski vplivi in vplivi na kulturno dediščino obsegajo zelo širok seznam vplivov (opisano v drugi točki tega poročila), ki pa se vse enotno ovrednotijo z višino škode in stroškov. Glede na različnost posledic posameznih nesreč, kakovost in dostopnost razpoložljivih podatkov in tudi glede na izkušnje s temi nesrečami so razlike v kvaliteti podatkov o škodi in stroških, ki tvorijo gospodarske in okoljske vplive in vplive na kulturno dediščino med posameznimi ocenami tveganja za posamezne nesreče, največje. Verjetno največje vplive bi med obravnavanimi nesrečami imela jedrska nesreča v Nuklearni elektrarni Krško, vendar zaradi težke predstavljivosti in vseobsežnosti vplivov ti niso bili natančno ocenjeni. Potres intenzitete VII–VIII EMS v osrednjem delu države oziroma na območju Ljubljane bi samo preko škode in poškodb na stanovanjskih stavbah povzročil za več kot tri milijarde evrov škode, ob tem, da niso upoštevani vsi drugi vplivi, kot so npr. stroški zdravljenja poškodovanih, stroški intervencij zaščite, reševanja in pomoči, gospodarska škoda zaradi prekinitve obatovanja podjetij, škoda na infrastrukturnih in drugih objektih, stroški socialnih pomoči itd., kakor tudi ne škoda zaradi morebitnih verižnih nesreč (požari, eksplozije itd.), do katerih bi verjetno tudi prišlo. Z vidika velikosti vplivov ti nesreči spadata v najvišjo stopnjo vplivov. Razmeroma veliko škode in stroškov je nastalo tudi ob žledu februarja 2014, skoraj pol milijarde evrov, kar žled poleg katastrofalnih poplav, kjer bi bila škoda lahko celo še nekoliko višja, uvršča v četrto stopnjo gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov na kulturno dediščino. V srednjo stopnjo vplivov spadajo nesreče z nevarnimi snovmi (škoda in stroški sicer niso bili natančno ocenjevani) ter letalska nesreča, ki bi lahko povzročila skoraj 300 milijonov evrov škode, največ zaradi izgube letala. Manj škode in stroškov bi povzročili teroristični napad, nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi (pandemija gripe) ter suša, vendar še vedno čez 100 milijonov evrov, najmanj pa radiološka nesreča, železniška nesreča, posebno nevarne bolezni živali in požar v naravnem okolju. V nekaterih primerih bi škoda komaj presegla milijon evrov, zlasti to velja za nesreče, ki prizadenejo majhno območje, npr. velik požar v naravnem okolju, mogoče tudi radiološka nesreča.

Preglednica 19: Posledice reprezentativnih scenarijev tveganja – gospodarski in okoljski vplivi in vplivi na kulturno dediščino

Nesreča	Obseg škode in stroškov v evrih	Stopnja vplivov	Verjetnost	Stopnja tveganja
Potres	3.024.575.073	5	2	3 (velika)
Poplave	ni bila natančno ocenjena	4	3	4 (zelo velika)
Nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi	ni bila natančno ocenjena	2	3	2 (srednja)
Posebno nevarne bolezni živali	2.312.760	1	4	1 (majhna)
Jedrska nesreča	ni bila natančno ocenjena	5	1	2 (srednja)
Radiološka nesreča	ni bila natančno ocenjena	1	3	1 (majhna)
Železniška nesreča	1.577.000	1	4	1 (majhna)
Letalska nesreča	288.926.261	3	3	3 (velika)
Veliki požari v naravnem okolju	1.004.700	1	5	1 (majhna)
Terorizem	113.154.271	2	3	2 (srednja)
Suša	128.400.000	2	3	2 (srednja)
Žled	475.601.800	4	2	3 (velika)
Nesreče z nevarnimi snovmi	ni bila natančno ocenjena	3	1	2 (srednja)

Z vidika verjetnosti oziroma pogostosti obravnavanih nesreč je treba večjo pozornost nameniti nekaterim nesrečam, za katere je ocenjena verjetnost večja, to so predvsem veliki požari v naravnem okolju, železniška nesreča in posebno nevarne bolezni živali. Če upoštevamo velikosti gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov na kulturno dediščino in verjetnost, največje – zelo veliko tveganje pomenijo samo poplave, nekaj nesreč pa je uvrščeno v veliko tveganje (potres, žled in letalska nesreča). Čeprav ima verjetno najbolj izražene vplive, pa je zaradi zelo majhne verjetnosti jedrska nesreča skupaj z nekaterimi drugimi nesrečami uvrščena v srednjo stopnjo tveganja. Najmanjšo – majhno stopnjo tveganja predstavljajo radiološka nesreča, železniška nesreča, posebno nevarne bolezni živali in zlasti veliki požari v naravnem okolju. Verjetnost zadnjih treh je razmeroma izražena, zlasti to velja za velike požare v naravnem okolju.

Politične in družbene vplive je že zaradi njihove narave težje ocenjevati. Kateri so ti vplivi, je razvidno v drugi točki tega poročila. Nekateri nesreče povzročajo vsestranske politične in družbene vplive: jedrska nesreča (povzročila bi težko predstavljive vplive), pa tudi potres, poplave in žled, nekatere pa povzročajo samo določene skupine teh vplivov. Analiza reprezentativnega scenarija tveganja, ki predstavlja sušo, teh vplivov celo ni zaznala.

Preglednica 20: Posledice reprezentativnih scenarijev tveganja – politični in družbeni vplivi

Nesreča	Vrednost vplivov	Stopnja vplivov	Verjetnost	Stopnja tveganja
Potres	3,67	4	2	3 (velika)
Poplave	3,86	4	3	4 (zelo velika)
Nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi	3,00	3	3	3 (velika)
Posebno nevarne bolezni živali	1,58	2	4	2 (srednja)
Jedrski nesreča	niso bili natančno ocenjeni	5	1	2 (srednja)
Radiološka nesreča	niso bili natančno ocenjeni	1	3	1 (majhna)
Železniška nesreča	1,00	1	4	1 (majhna)
Letalska nesreča	1,90	2	3	2 (srednja)
Veliki požari v naravnem okolju	1,58	2	5	2 (srednja)
Terorizem	2,16	2	3	2 (srednja)
Suša	/	/	/	/
Žled	2,64	3	2	3 (velika)
Nesreče z nevarnimi snovmi	2,50	3	2	2 (srednja)

Kot je razvidno iz zgornje preglednice, so v splošnem politični in družbeni vplivi nesreč praviloma nekoliko manjši, kot to velja za vplive na ljudi in gospodarske in okoljske vplive in vplive na kulturno dediščino. Najvišje vrednosti in stopnje teh vplivov so bile ocenjene pri jedrski nesreči, nato pa sledita poplava in potres. Večina nesreč (štiri) je bila uvrščena v drugo stopnjo vplivov, tri v tretjo in dve v najnižjo (majhno tveganje).

Z vidika verjetnosti oziroma pogostosti obravnavanih nesreč je treba večjo pozornost nameniti nekaterim nesrečam, za katere je ocenjena verjetnost večja, to so predvsem veliki požari v naravnem okolju, železniška nesreča in posebno nevarne bolezni živali, to pa so nesreče, pri katerih politični in družbeni vplivi niso izraziti. Če upoštevamo tako velikosti političnih in družbenih vplivov kot verjetnost, največje – zelo veliko tveganje pomenijo samo poplave, nekaj nesreč pa je uvrščeno v veliko tveganje (potres, žled in nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi). Čeprav ima verjetno najbolj izražene vplive, pa je zaradi zelo majhne verjetnosti jedrska nesreča skupaj s petimi drugimi nesrečami uvrščena v srednjo stopnjo tveganja, med njimi so tudi veliki požari v naravnem okolju, za katere je verjetnost med vsemi nesrečami sicer največja. Najmanjšo – majhno stopnjo tveganja pomenita radiološka nesreča in železniška nesreča.

Nosilci so ocenili tudi zanesljivost scenarijev tveganja in zanesljivost analiz tveganja. V ta namen niso bila določena kvantitativna merila, temveč je vsak nosilec stopnjo zanesljivosti scenarijev tveganja oziroma analiz tveganja ocenil subjektivno. Načeloma je zanesljivost analiz tveganja torej odvisna predvsem od poznavanja nesreč, resničnosti in zanesljivosti scenarijev tveganja, pogostosti pojavljanja obravnavanih nesreč, pa tudi od razpoložljivega obsega, primernosti in kakovosti podatkov, ki so bili uporabljeni v analizah tveganja. Barva zapisa nesreče v matrikah tveganja je odvisna od stopnje zanesljivosti analiz tveganja. Nosilci so šestim reprezentativnim scenarijem tveganja oziroma pripadajočim analizam tveganja sicer določili srednjo, šestim pa veliko zanesljivost.

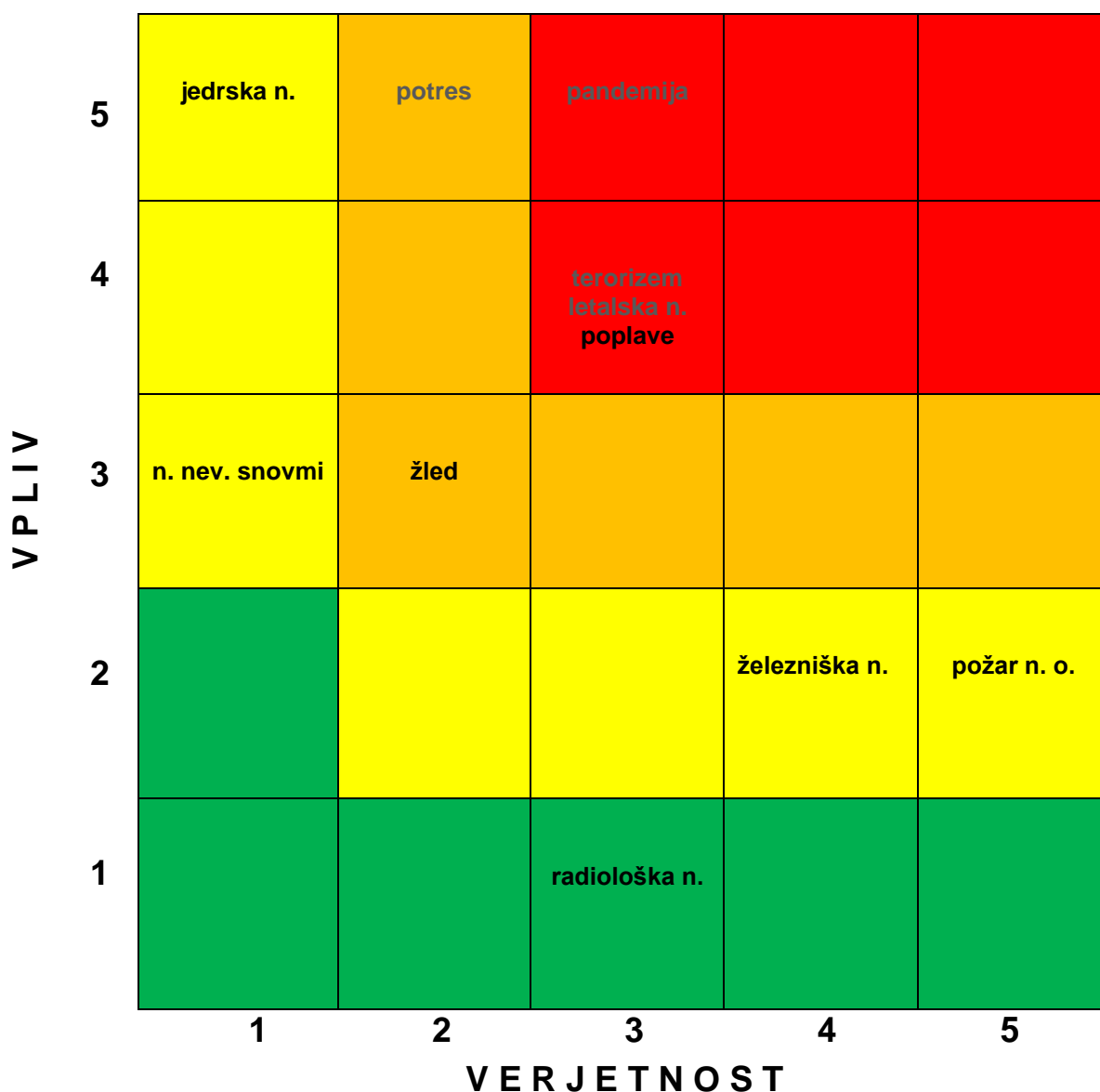
Na naslednji strani je še skupna preglednica s podatki, potrebnimi za oblikovanje državnih matrik tveganj za nesreče.

Preglednica 21: Reprezentativni scenariji tveganja – vrednosti in stopnje vplivov, verjetnosti, tveganja in zanesljivosti

Nesreča	Vplivi na ljudi	Gospodarski in okoljski vplivi in vplivi na kulturno dediščino	Politični in družbeni vplivi	Povprečna (skupna) vrednost vseh treh vplivov	Povprečna (skupna) stopnja vseh treh vplivov	Verjetnost	Stopnja tveganja	Zanesljivost analize tveganja
Potres	5	5	4	4,33	4	2	3 (velika)	srednje zanesljiva
Poplave	4	4	4	4,00	4	3	4 (zelo velika)	zanesljiva
Nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi	5	2	3	3,33	3	3	3 (velika)	srednje zanesljiva
Posebno nevarne bolezni živali	/	1	2	1,50	2	4	2 (srednja)	srednje zanesljiva
Jedrska nesreča	5	5	5	5,00	5	1	2 (srednja)	zanesljiva
Radiološka nesreča	1	1	1	1,00	1	3	1 (majhna)	zanesljiva
Železniška nesreča	2	1	1	1,33	1	4	1 (majhna)	zanesljiva
Letalska nesreča	4	3	2	3,00	3	3	3 (velika)	srednje zanesljiva
Veliki požari v naravnem okolju	2	1	2	1,67	2	5	2 (srednja)	zanesljiva
Terorizem	4	2	2	2,67	3	3	3 (velika)	srednje zanesljiva
Suša	/	2	/	2,00	2	3	2 (srednja)	srednje zanesljiva
Žled	3	4	3	3,33	3	2	3 (velika)	zanesljiva
Nesreče z nevarnimi snovmi	3	3	3	3,00	3	1	2 (srednja)	zanesljiva

Grafično so vse obravnavane nesreče, njihovi razdruženi in združeni (povprečni) vplivi, verjetnost in zanesljivost pripadajočih analiz tveganja prikazani v štirih državnih matrikah tveganj za nesreče.

Slika 1: DRŽAVNA MATRIKA TVEGANJ ZA NESREČE 2015 – VPLIVI NA LJUDI

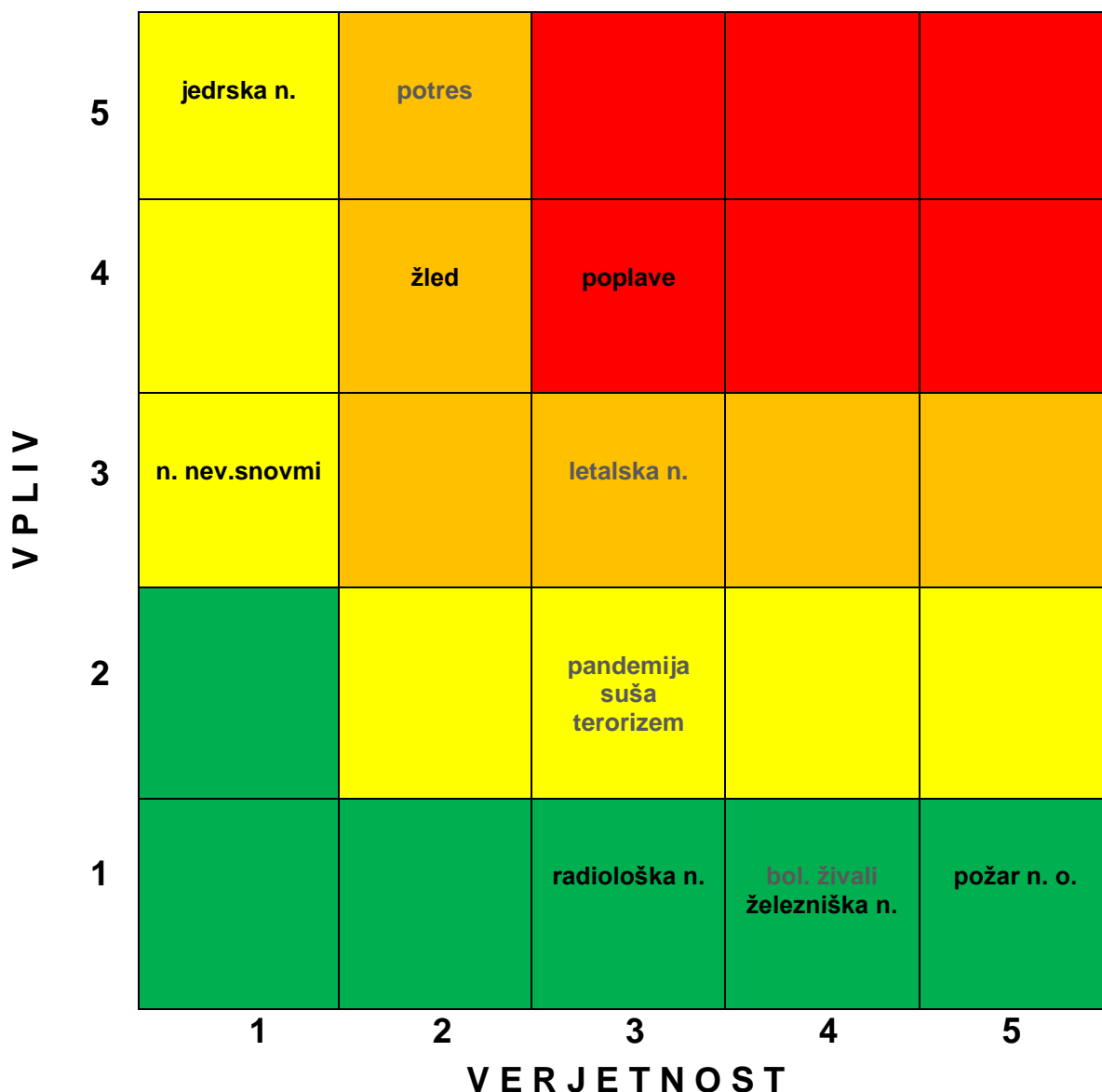

STOPNJE VPLIVOV IN VERJETNOSTI	
5	zelo velika
4	velika
3	srednja
2	majhna
1	zelo majhna

STOPNJE TVEGANJA	
	zelo velika
	velika
	srednja
	majhna

ZANESLJIVOST REZULTATOV ANALIZ TVEGANJA	BARVA ZAPISA V MATRIKI TVEGANJA
zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	temno siva
nezanesljiva	svetlo siva

Slika 2: DRŽAVNA MATRIKA TVEGANJ ZA NESREČE 2015 – GOSPODARSKI IN OKOLJSKI VPLIVI IN VPLIVI NA KULTURNO DEDIŠČINO

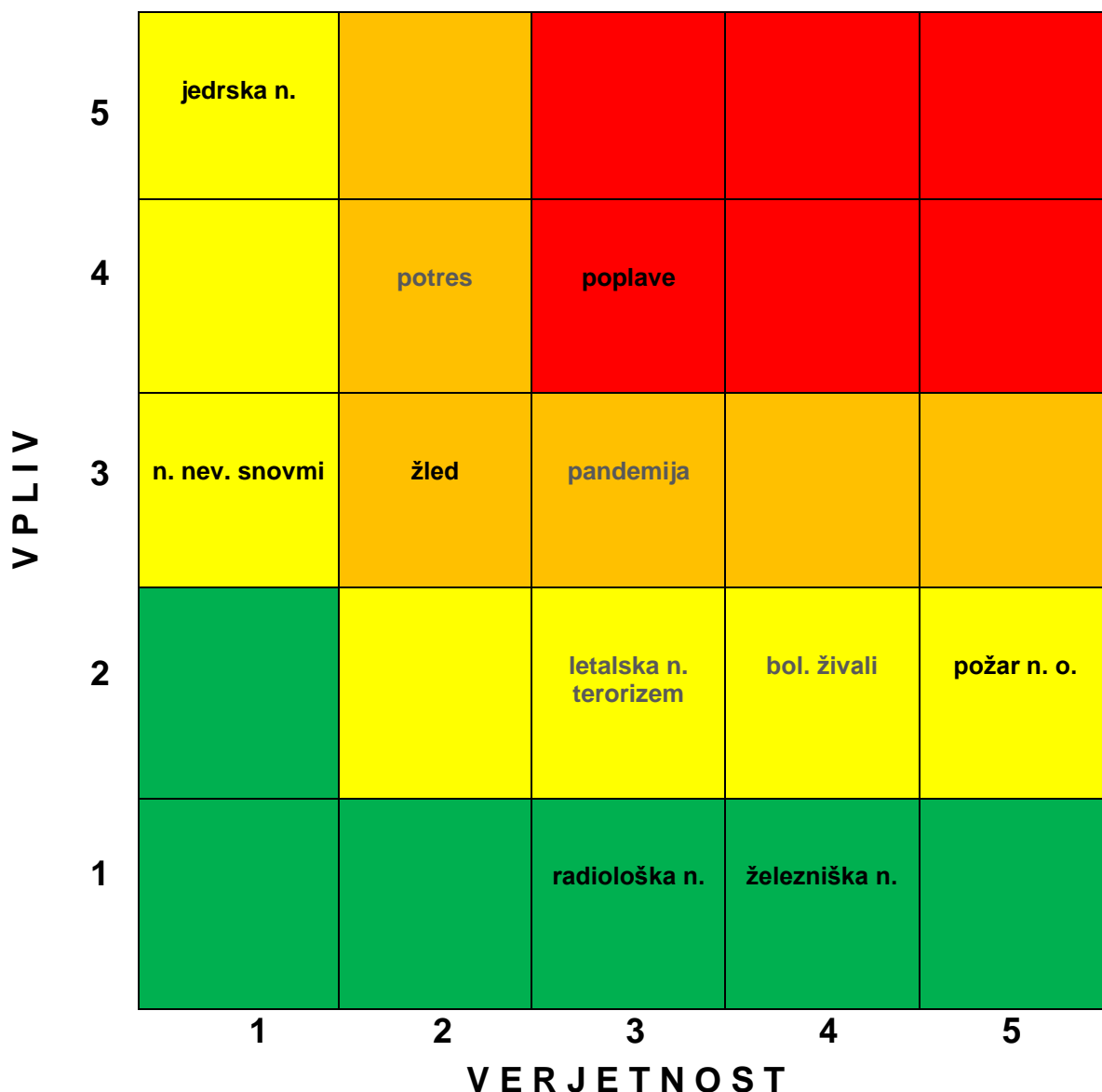

STOPNJE VPLIVOV IN VERJETNOSTI	
5	zelo velika
4	velika
3	srednja
2	majhna
1	zelo majhna

STOPNJE TVEGANJA	
	zelo velika
	velika
	srednja
	majhna

ZANESLJIVOST REZULTATOV ANALIZ TVEGANJA	BARVA ZAPISA V MATRIKI TVEGANJA
zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	temno siva
nezanesljiva	svetlo siva

Slika 3: DRŽAVNA MATRIKA TVEGANJ ZA NESREČE 2015 – POLITIČNI IN DRUŽBENI VPLIVI

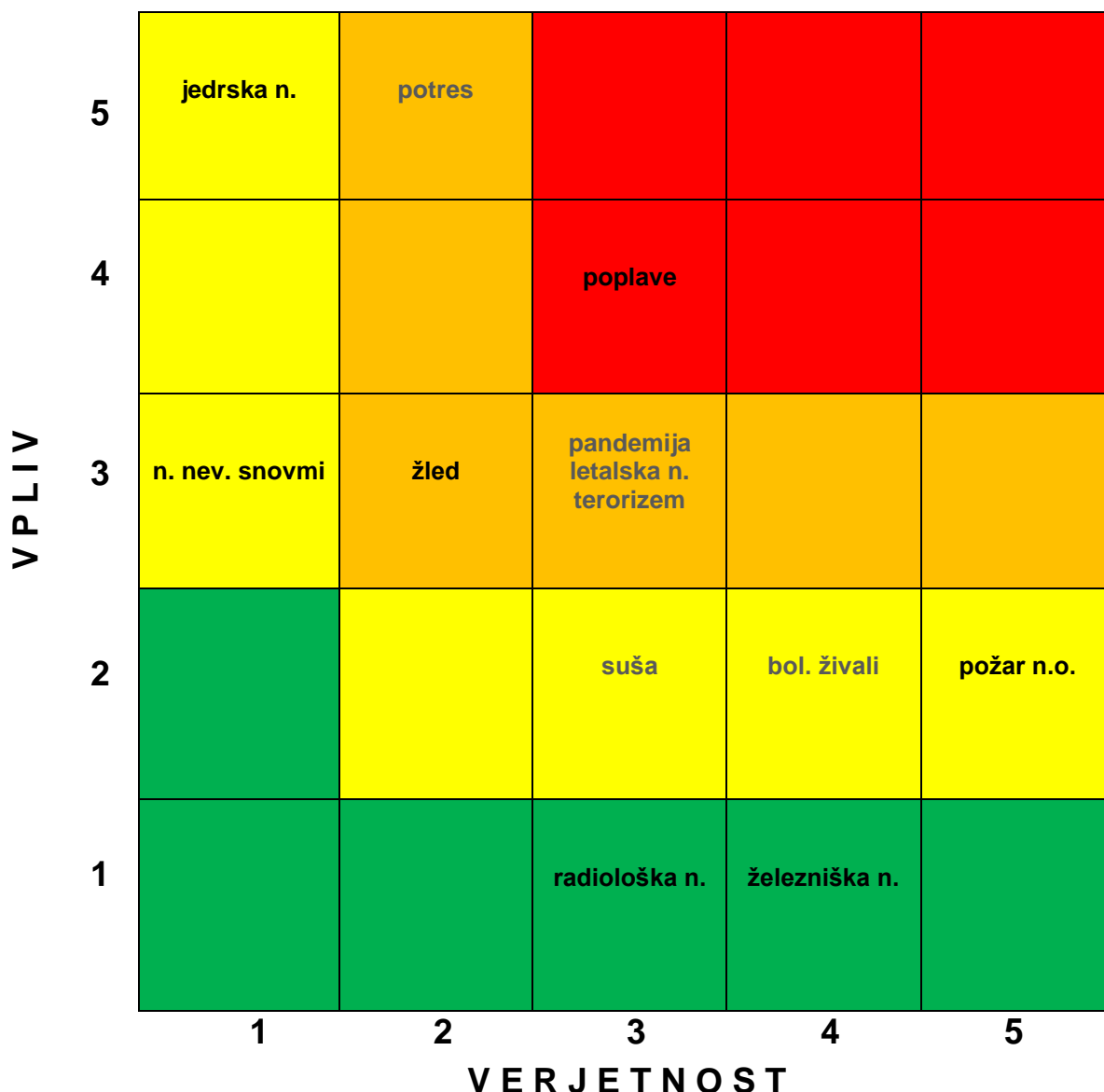
STOPNJE VPLIVOV IN VERJETNOSTI	
5	zelo velika
4	velika
3	srednja
2	majhna
1	zelo majhna

STOPNJE TVEGANJA	
	zelo velika
	velika
	srednja
	majhna

ZANESLJIVOST REZULTATOV ANALIZ TVEGANJA	BARVA ZAPISA V MATRIKI TVEGANJA
zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	temno siva
nezanesljiva	svetlo siva

Slika 4: DRŽAVNA MATRIKA TVEGANJ ZA NESREČE 2015 – ZDRUŽENI PRIKAZ VPLIVOV

STOPNJE VPLIVOV IN VERJETNOSTI	
5	zelo velika
4	velika
3	srednja
2	majhna
1	zelo majhna

STOPNJE TVEGANJA	
	zelo velika
	velika
	srednja
	majhna

ZANESLJIVOST REZULTATOV ANALIZ TVEGANJA	BARVA ZAPISA V MATRIKI TVEGANJA
zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	temno siva
nezanesljiva	svetlo siva

V spodnji preglednici so nesreče razvrščene glede na velikost vplivov, verjetnosti in stopnje tveganja.

Preglednica 22: Razvrstitev nesreč glede na stopnjo tveganja, vrednosti in stopnje vplivov in verjetnosti za nesrečo ob upoštevanju reprezentativnih scenarijev tveganja

Nesreča	Vplivi na ljudi	Gospodarski in okoljski vplivi in vplivi na kulturno dediščino	Politični in družbeni vplivi	Povprečna (skupna) vrednost vseh treh vplivov	Povprečna (skupna) stopnja vseh treh vplivov	Verjetnost	Stopnja tveganja	Zanesljivost analize tveganja
Poplave	4	4	4	4,00	4	3	4 (zelo velika)	zanesljiva
Potres	5	5	4	4,33	4	2	3 (velika)	srednje zanesljiva
Nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi	5	2	3	3,33	3	3	3 (velika)	srednje zanesljiva
Letalska nesreča	4	3	2	3,00	3	3	3 (velika)	srednje zanesljiva
Terorizem	4	2	2	2,67	3	3	3 (velika)	srednje zanesljiva
Žled	3	4	3	3,33	3	2	3 (velika)	zanesljiva
Jedrska nesreča	5	5	5	5,00	5	1	2 (srednja)	zanesljiva
Nesreče z nevarnimi snovmi	3	3	3	3,00	3	1	2 (srednja)	zanesljiva
Veliki požari v naravnem okolju	2	1	2	1,67	2	5	2 (srednja)	zanesljiva
Posebno nevarne bolezni živali	/	1	2	1,50	2	4	2 (srednja)	srednje zanesljiva
Suša	/	2	/	2,00	2	3	2 (srednja)	srednje zanesljiva
Železniška nesreča	2	1	1	1,33	1	4	1 (majhna)	zanesljiva
Radiološka nesreča	1	1	1	1,00	1	3	1 (majhna)	zanesljiva

Iz državne matrike tveganj za nesreče z združenim prikazom, torej s prikazom vseh vplivov in verjetnosti vseh obravnavanih nesreč, ter iz prejšnje preglednice izhaja, da največje tveganje v Republiki Sloveniji pomenijo poplave. Poplavam kombinacija velikosti vplivov in verjetnosti prinese najvišjo, zelo veliko stopnjo tveganja, ki jo v matrikah tveganja predstavljajo rdeče obarvana polja. Vplivi so sicer še višji pri jedrski nesreči in potresu, vendar pa je njuna

verjetnost precej manjša, zaradi česar je njuna stopnja tveganja manjša kot pri poplavih. Obratno velja za velike požare v naravnem okolju, ki imajo zelo veliko verjetnost, a manj izražene vplive in zaradi tega pomenijo manjšo grožnjo kot poplave.

Veliko tveganje, ki ga v matriki tveganja predstavljajo polja, obarvana oranžno, pomenijo nesreče kot so nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi, letalska nesreča in terorizem. V prvih dveh primerih gre za specifične nesreče, ki jih je težko obvladovati ali napovedovati, v tretjem primeru (terorizem) pa glede na pojavljanje oziroma verjetnosti, ki nima nekega naravnega cikla, ni moč kaj dosti storiti tudi na področju preventivnih ukrepov in zmanjšanja verjetnosti in velikosti vplivov.

Srednje tveganje, ki jo v matriki tveganja opredeljujejo rumeno obarvana polja, pomenijo nesreče kot sta jedrska nesreča in nesreče z nevarnimi snovmi, predvsem zaradi velikosti vplivov, ki jih ti nesreči lahko povzročita. V to skupino spadajo še suša, posebno nevarne bolezni pri živalih in veliki požari v naravnem okolju. V zadnjih dveh primerih je večja teža predvsem na verjetnosti oziroma pogostosti pojavljanja.

Najmanjše tveganje (majhno) je bilo ugotovljeno za železniško nesrečo in radiološko nesrečo, čeprav predvsem pri prvi ne bi smeli zanemariti razmeroma velike verjetnosti.

4 Zaključek

Poročilo o izdelavi ocen tveganj za nesreče v Republiki Sloveniji za Evropsko komisijo poleg predstavitve pravnega, organizacijskega in vsebinskega pristopa k izdelovanju ocen tveganj za nesreče v Republiki Sloveniji vsebuje tudi pomembne elemente Državne ocene tveganj za nesreče.

Prva verzija Državne ocene tveganj za nesreče, izdelana v letu 2015, predstavlja in vrednoti tveganje za 12 nesreč (potres, poplava, nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi, posebno nevarne bolezni živali, jedrska ali radiološka nesreča, železniška nesreča, letalska nesreča, suša, veliki požari v naravnem okolju, terorizem, žled, nesreče z nevarnimi snovmi), ki je bilo ugotovljeno z ocenami tveganja za posamezne nesreče.

Iz državne matrike tveganj za nesreče z združenim prikazom, torej s prikazom vseh vplivov in verjetnosti vseh obravnavanih nesreč, ter iz preglednice 22, izhaja, da največje tveganje v Republiki Sloveniji pomenijo poplave. Poplavam kombinacija velikosti vplivov in verjetnosti prinese najvišjo, zelo veliko stopnjo tveganja, ki jo v matrikah tveganj predstavljajo rdeče obarvana polja.

Veliko tveganje, ki ga v matriki tveganja predstavljajo polja, obarvana oranžno, pomenijo nesreče kot so nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi, letalska nesreča in terorizem. V prvih dveh primerih gre za specifične nesreče, ki jih je težko obvladovati ali napovedovati, v tretjem primeru (terorizem) pa glede na pojavljanje

oziroma verjetnosti, ki nima nekega naravnega cikla, ni moč kaj dosti storiti tudi na področju preventivnih ukrepov in zmanjšanja verjetnosti in velikosti vplivov.

Proces izdelave ocen tveganja za posamezne nesreče se po letu 2015 ne bo končal, temveč kontinuirano nadaljeval. Že leta 2016 bo treba tako nekatere ocene tveganja za posamezne nesreče kot Državno oceno tveganj za nesreče, zaradi vključevanja vsebin, povezanih s prihodnjimi podnebnimi spremembami in zaradi nekaterih drugih sprememb, dopolniti. Po letu 2015 bodo določene tako dodatne ocene tveganja za posamezne nesreče kot nosilci, odgovorni za njihovo izdelavo. Že izdelane ocene tveganja za posamezne nesreče naj bi dopolnjevali vsakih pet let, kar pomeni, da bodo spremembe in dopolnitve že izdelanih ocen tveganja za posamezne nesreče, izvedene najpozneje leta 2020. Državno oceno tveganj za nesreče naj bi dopolnjevali vsaka tri leta, torej prvič predvidoma leta 2018. Dopolnitve bodo obsegale predvsem vključevanje izsledkov ocen tveganja za posamezne nesreče, ki bodo izdelane po letu 2015 ter pozneje tudi dopolnitve že obstoječih ocen tveganja za posamezne nesreče, ki so bile prvič izdelane leta 2015.

Ocene tveganj za nesreče so lahko podlaga za aktivnosti na več področjih, predvsem pri:

- načrtovanju za obvladovanje tveganja za namene preventive in pripravljenosti;
- izvajanju ustreznih ukrepov za preventivo pred tveganji in pripravljenost;
- izdelavi ocen ogroženosti in načrtov zaščite in reševanja ob nesreči;
- razvoju finančnih strategij pri preventivnih ukrepih za preprečevanje ali zmanjšanje možnosti za nastanek nesreč ter za ukrepanje, pomoč in odpravo posledic ob nesrečah (finančna podlaga za obvladovanje tveganj za nesreče);
- določitvi prednostnih naložb za zmanjšanje možnosti za nastanek nesreč ali njihovih posledic;
- prostorskem načrtovanju;
- načrtovanju javnih naložb;
- načrtovanju socialne zaščite;
- ugotavljanju vrzeli v silah in sredstvih za zaščito, reševanje in pomoč ter načrtovanju popolitve in dopolnjevanja sil in sredstev za zaščito, reševanje in pomoč.

Pri izvajanju aktivnosti znotraj zgoraj navedenih področij bi bilo treba, glede na ugotovitve, največjo pozornost nameniti tistim nesrečam, pri katerih so močnejše izraženi tako vplivi kot verjetnost oziroma pogostost nesreče. Gre predvsem za nesreče, ki pomenijo zelo veliko in veliko tveganje: poplave, nevarnosti biološkega, kemičnega, okoljskega in neznanega izvora za zdravje ljudi, terorizem, letalska nesreča, žled in potres. Pozornost bi morala biti usmerjena tudi v nesreče, pri katerih so močnejše izraženi bodisi vplivi (ko se nesreča pojavi, povzroči hude posledice) bodisi verjetnost (kar pomeni pogostejše nastanke škod). Sem spadajo npr. veliki požari v naravnem okolju, železniška nesreča, posebno nevarne bolezni živali in jedrska nesreča. Obenem pa to ne pomeni, da je treba preostale nesreče, predstavljene v Državni oceni tveganj za nesreče in druge nesreče, ki jih ta ocena še ne vsebuje, zapostavljati. Aktivnosti znotraj zgoraj navedenih področij je treba prilagoditi vsaki nesreči posebej, glede na njihove značilnosti in posledice, ki jih povzročijo.